

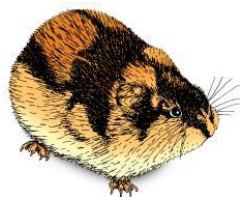
Sabima kartleggingsnotat 8, 2019

Tverrfaglig artskartlegging i Agder-kommuner i 2019

Asbjørn Lie (prosjektkoordinator)

Mosekartleggingstur, med deltagere i alle kategorier fra studenter til pensjonister, 26.10. 2019

Tverrfaglig artskartlegging i Agder 2019

Sammendrag

Kartleggingsprosjektet er knyttet til følgende foreninger, Norsk Zoologisk Forening (NZF), Sørlandsavdelingen, Agder botaniske forening (ABF), Norsk entomologisk forening, Agderlaget, Blomkålsoppen, Vest-Agder sopp og nyttevekstforening. Vi har også knyttet til oss ekspertise fra Svein Olav B Drangeid (Asker) som fagansvarlig for moser, og Inger Lise Fonneland (Arendal) på sopp.

Emneord: tverrfaglig artskartlegging, kompetanseheving, foreningstilknytning

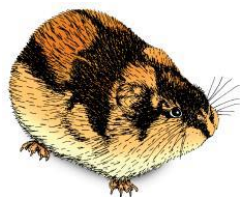
Kartleggingen har foregått på privat basis (egne tildelingsbeløp), og gjennom felles turer. Felles turer har vært åpne for alle og har vært annonsert gjennom deltagende foreninger. Dette er tatt med på programmet til (NZF), Blomkålsoppen og ABF. NEF har ikke egen aktivitet lokalt. Felles kartleggingsturer har også vært gjennomført ad hoc, ved at aktuelle kartleggere tar initiativ til felles turer med felles tema.

Kompetanseheving og kvalitetssikring

Deltakere i prosjektet har høy kompetanse på ulike organismegrupper, som har bidradd med artsbestemmelse. I en del tilfeller har også eksterne vært kontaktet for å verifisere funn. Det er gjennomført et lite kurs med utstilling av vanlige moser, kombinert ved ei kartleggingshelg. Det er arrangert tre kartleggingsturer som er tatt med på programmet til Blomkålsoppen. I forbindelse med artsjakten i 2019 leide vi et hus i Rislevika hvor også dyktige entomologer deltok med sin kompetanse, blant annet Kai Berggren på sommerfugl. Inger Lise Fonneland, Jytte Birk Kaas har bidradd med kvalitetssikring av soppfunn. Per Arvid Åsen, Naturmuseum og botaniske hage, UiA har kvalitetssikret funn av karplanter (belegg), Frank Strømmen (blomsterfluer), Roar Linjord (bier).

Gjennomføringen av prosjektet

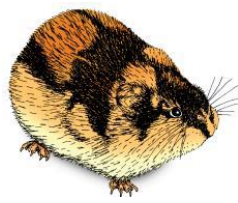
Kartlegging i prosjektet byr på flere utfordringer ved at viktige kartleggingsperioder faller utenfor tidsrammen av prosjektet, dvs viktige perioder for blant annet vipe (EN), også for mosekartleggingen har også viktige perioder utenfor tidsperioden fra midlene blir tildelt til rapporteringsfristen 15. november. Noen av våre kartleggere sitter på store mengder med data som enda ikke er lagt inn. En kartlegger er flyttet fra landsdelen, men en annen har kartlagt mye, men har ikke maktet å følge opp i forhold til rapportering og merking av data. Totalt ber vi derfor om å kunne gjøre en intern fordeling innad i prosjektet, og kunne fortsette med kartlegging av bl.a vipe og mose fram til neste tildelingsfrist. Flere av oss merker alt vi registrerer i Artsobservasjoner med «kartleggingsmidler SABIMA», selv om potten som er

tildelt er brukt opp. Så langt har vi fått inn fakturaer og reiseregninger fra de fleste, og vi fortsetter med utbetalinger etter hvert som nye fakturaer kommer inn.

Svein Svendsen har deltatt med kartlegginger av vanskelig grupper av insekter og vi vil dekke kjølingsutgiftene for dette. Magnus Sandberg er flyttet og har ikke bidradd med kartlegging. Det vil ta litt tid med å sette opp et detaljert regnskap for dette. Vi kan ikke gå inn på detaljerte opplysninger om årsaks sammenhenger i denne rapporten.

Litteratur: Egen bestemmelseslitteratur er benyttet, ingen spesiell litteratur ligger bak dette notatet.

Vedlegg

Fra: Olve Johannessen

Artskartlegging 2019

I 2019 har jeg deltatt på flere felles kartleggingsturer arrangert av NBF og NSNF på Agder, der hovedfokuset har vært kartlegging av moser og sopp i spesifikke områder/lokaliteter, men vi har også kartlagt karplanter og eventuelle insekter/andre dyr. I tillegg har jeg deltatt i Den store artsjakten 2019 på Flekkerøy sammen med flere andre kartleggere, hvor hovedfokuset var på insekter.

Gjennom hele året har jeg kartlagt en del insekter i og ved varmekjær løvskog- og myrområder i Søgne kommune som tidligere var meget lite undersøkt. I samarbeid med Asbjørn Lie har det også blitt kartlagt bl. a. karplanter og sopper i noen av disse områdene, og det er blitt gjort funn av rødlistede arter for begge disse gruppene. I sommer har jeg hatt jobb som student i forskning ved Universitetet i Agder. I forbindelse med denne jobben har jeg foretatt insektundersøkelser i universitetsområdet. Mye av dette ble gjort med utstyr fra kartleggingsprosjektet og mesteparten av kartlegginga ble gjort i samarbeid med andre dyktige insektkartleggere på Agder.

Jeg har også foretatt noe kartlegging av sommerfugler i forbindelse med ferie i Vinje kommune i august, samt i forbindelse med skjøtselprosjektet arrangert av NZF.

Fra: Roar Linjord

Kartleggingsrapport for Sabima 2019

Av Roar Linjord

Området Spornes-Hoveodden:

Det er gjort detaljert kartlegging av karplanter i Raet, Spornes. Det er funnet ca. 200 arter. Av rødlistede arter nevnes spesielt en stor forekomst av vårvikke.

Det er i samme område også registrert blomstersøkende insekter med vekt på ville bier og blomsterfluer. Ved disse registreringene er det notert vertsplante for hvert insektsbesøk. Dataene er søkbare. På Hoveodden er forekomster av gaffelullurt og pusleblom fulgt opp og registrert, samt blomstersøkende insekter.

Områdene Barbu-Arendal sentrum-Stoa:

Det er anlagt en liten blomstereng i trafikkmaskinen i Barbu hvor det ble funnet en del arter solitære bier. Videre ble det lett etter fremmede planter i området Arendal sentrum-Stoa. Insekter ble registrert samtidig.

Tvedestrand, slåttemarken på Furøya og Knutelia:

På Furøya ble det funnet perleforglemmegei og en del arter av solitære bier.

I Knutelia var været for dårlig for å finne insekter.

Kristiansand, Møvig Fort

Fellesprosjekt med medlemmer av NEF. Det er over to sesonger registrert en rekke arter av insekter. Antall arter av blomsterfluer har passert 80, og antallet bie-arter er rundt 30.

Kristiansand, Uia

Engområder mellom Uia og Agder Naturmuseum. Fellesprosjekt med medlemmer av NEF. Det er registrert en rekke arter av insekter innen boddvepser, blomsterfluer, biller og teiger. Det ble funnet gasellemurerveps (*Ancistrocerus gazella*) EN.

Fra: Svein Olav B. Drangeid og Asbjørn Lie

Mosekartlegging i Agder-fylkene 2019

Kort rapport om bruk av tildelte kartleggingsmidler fra Sabima 2019

Det har vært 4 kartleggingsopplegg i 2019:

1. 24-25. mars Jovann og Krona, Erkleiv Kristiansand

Vi undersøkte to gamle asketrær på Lund i Kristiansand og fortsatte med undersøkelser i kalkområde ved Jovann søndag 24. mars og fulgte opp med undersøkelser ved Krona på Erkleiv dagen etter. Vi hadde med Tor Eivind Mykland (amatørgeolog) som kjente forekomstene med kalk/marmor. Vi registrerte mange kalkkrevende arter.

2. Gåbestø, Søgne kort kartleggingstur av Asbjørn Lie og Svein Olav Drangeid i et rikt område i skog på grensa mellom Songdalen og Søgne kommune.

3. 16.-18. 8 Svein Olav Drangeid deltok på Artsjakten i Risleviga

4. 29. – 30. august Åmli og Froland kommune (indre A. Agder)

29. aug. Åmli kommune; Tovdalen med Rjukanfossen Deltakere: 2

Det ble kartlagt moser i spraysonen til Rjukanfossen, men også langs turstien innover mot fossen. Det ble også notert funn av karplanter og av noen sopper. Fordi artsbestemmelsen av moser må kvalitetssikres gjennom mikroskopiering, er ikke mosene lagt inn i artsobservasjoner.no enda. Det vil bli gjort utover i vinterhalvåret. De to deltakerne, Asbjørn Lie og Svein Olav B. Drangeid, overnattet til neste dag i campinghytte nær Mykland.

30. aug. Froland kommune; Røyseland v/ Mykland og Åmland kommune; Grytete Deltakere: 4

Det ble kartlagt moser, sopper og karplanter på to lokaliteter: Eikeskoger og myr v/ Røyseland før lunsj og blandingsskog og furumoer ved utløpet av Gryteteelva etter lunsj.

Tildelte midler fra Sabima har vært brukt til kjøregodtgjørelse, overnatting i campinghytte og til mat.

5. 26. – 27. oktober Kristiansand kommune; Drangvannet og Eg

26. okt. Drangsvannet i Randesund Deltakere: 9

Vi begynte i lokalene
tli Agder naturmuseum. Her hadde vi laget til en utstilling med
rundt

40 moser. De to første timene ble det holdt en kort gjennomgang
av mosene og om hvilke karakterer man skal se etter for å kjenne
igjen de ulike mosegruppene og -arter. Vi gjorde dette for å trekke
med flere deltakere.

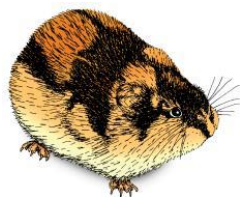
Etterpå reiste vi samlet til Drangsvannet hvor vi botaniserte i eikeskoger, i gamle
slåtteeenger og langs en ferskvannsstrand. De beste funnene var ved stranda der det pga.
anleggelse av et friområde var gravet i takrørbeltet. På denne årsgamle leira fant vi
hårfaksmose *Pleuridium subulatum* (ny for Agderfylkene) og loppemose *Physcomitrium
pyriforme* (sist registrert i Agder-fylkene i 1891). Dagen ble avsluttet med middag for alle
deltakerne.

27. okt Eg

Deltakere: 7

Guidet av Tor Eivind Mykland, geolog v/ Agder naturmuseum, oppsøkte
vi et skogsområde med mindre kjent urbergskalk. Her var det ikke
registrert moser fra før. Det var relativt små områder med kalk, mest
som små flak innsprengt i mer basefattige bergarter, men vi registrerte
flere kalkmoser, men uten de store funnene. Det ble også registrert
fugl, sopp og karplanter på turen

Tildelte midler fra Sabima brukt til kjøregodtgjørelse og bespisning.

Fra: Trond Baugen, Agder Botaniske Forening

A. Registrere kryssning av kusymre

Homborsund

Kusymre kryssning1 - 32VMK7177759476

Kusymre kryssning2 - 32VMK7156959550

Kjekstad – Homborsund

B – C – E - F. Registrere narmarihand

Artsnavn	Lokalitetsnavn	Koordinat	dato	Antall
Anacamptis morio	Anna	32VMK7130557587	08.05.2019	20
Anacamptis morio	Anna	32VMK7129357613	08.05.2019	16
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7020056870	08.05.2019	57
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7019056770	08.05.2019	0
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7013756780	08.05.2019	11
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7021656826	08.05.2019	15
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7019756843	08.05.2019	25
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7023156914	08.05.2019	4
Anacamptis morio	Arseth	32VMK7021656826	08.05.2019	0
Anacamptis morio	Sundholmen	32VMK7134457698	08.05.2019	3
Anacamptis morio	Sundholmen	32VMK7135357713	08.05.2019	0
Anacamptis morio	Ålesøy	32VMK6999956786	08.05.2019	1
Anacamptis morio	Ålesøy	32VMK6992056750	08.05.2019	0
Anacamptis morio	Ålesøy	32VMK7003056690	08.05.2019	16
Anacamptis morio	Ålesøy	32VMK6986056550	08.05.2019	0
Anacamptis morio	Ålesøy	32VMK6996756756	08.05.2019	8
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7164956514	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7157856481	05.05.2019	58
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7177556430	05.05.2019	13
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7172656483	05.05.2019	83
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7172456548	05.05.2019	21
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7156956478	05.05.2019	2
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7169156510	05.05.2019	15
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7156256455	05.05.2019	4
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7159856503	05.05.2019	9
Anacamptis morio	Dannvik Kalvøy	32VMK7162956528	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Fluholmen	32VMK7173956693	05.05.2019	81
Anacamptis morio	Fluholmen	32VMK7175656734	05.05.2019	5
Anacamptis morio	Fluholmen	32VMK7187956758	05.05.2019	53
Anacamptis morio	Fluholmen	32VMK7180456692	05.05.2019	65
Anacamptis morio	Homborøya	32VMK7139857211	05.05.2019	270
Anacamptis morio	Homborøya	32VMK7150557081	05.05.2019	5
Anacamptis morio	Homborøya	32VMK7157557121	05.05.2019	12
Anacamptis morio	Homborøya	32VMK7137157424	05.05.2019	12

Anacamptis morio	Homborøya	32VMK7133457162	05.05.2019	17
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7197056757	05.05.2019	45
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7202256805	05.05.2019	67
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7185356636	05.05.2019	11
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7211256817	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7186056690	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Kalvøy	32VMK7184356656	05.05.2019	24
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7180256587	05.05.2019	133
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7182956563	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7179856532	05.05.2019	4
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7179456557	05.05.2019	33
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7183956585	05.05.2019	41
nacamptis morio	Manholmen	32VMK7180856565	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Manholmen	32VMK7185456592	05.05.2019	0
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	230
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	28
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	97
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	0
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	0
Anacamptis morio	Kalvhageneset	02.05.2019	02.05.2019	0

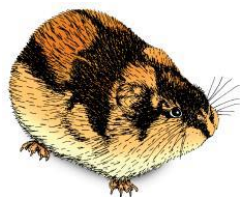
D: Registrere søstermarihand

Søstermarihand - 32V NK0153794128

Borøya:

G: Registrere hvit skogfrue

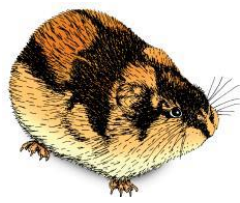
Hvit nattfiol1 - 32VMK5329942133 125 stk

Hvit nattfiol2 - 32VMK5321442155 53 stk

Hvit nattfiol3 - 32VMK5326042114 78 stk

Indre ulvøya:

H: Registrere stivt havfruegras

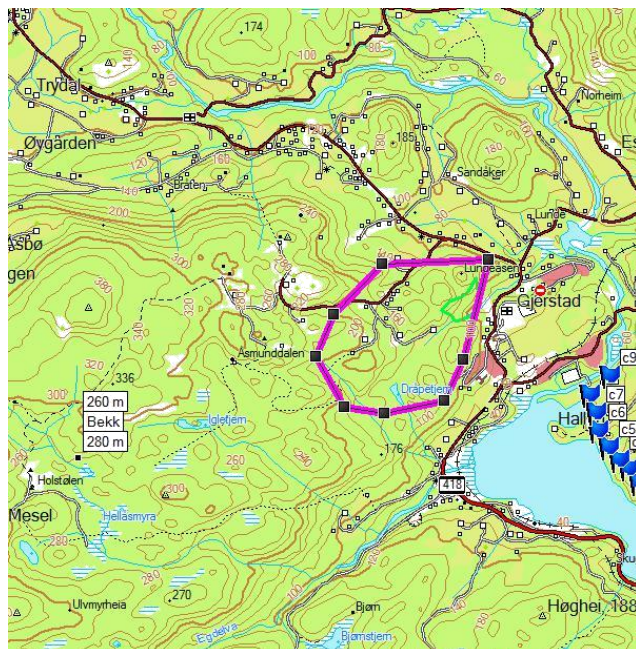
Ingen funn i Reddalsvannet eller Landvikvannet

I: Rydde kratt i område med søstermarihand

Området med søstermarihand er i ferd med å gro igjen. Mye kratt ble ryddet bort

J. Søk etter solblom 25. juli 2019, i Gjerstad Rik edelløvskog

Det merkede området inneholder også Lunde naturreservat, og fra naturfakta står det:

Fattig gransumpskog dominerer de flatere arealene sentralt. Foruten gran, finnes betydelig innslag av svartor og bjørk, og lengst i nord er det en del furu i form av furumyrskog, samt et lite åpent og fattig myrparti. Flekkvis inngår også rikere sumpskogspartier, spesielt langs bekker/kanaler. I lia øst for sumpskogen står rik blandingskog på lågurtmark (blåveis, skogsvingel mm.) med bl.a. gran, furu, bjørk, osp, bøk, hassel, spisslønn og eik i blanding. I lisen vest for sumpskogen inngår også et større parti med rik edelløvskog (myskebøkeskog), der bøk dominerer tresjiktet, med spredte innslag av osp, lind, lønn, eik og gran. Grunne toppareal preges av fattig blåbær-røsslyngvegetasjon med furu, eik og einer.

I dette området ble det tidligere funnet solblom, men jeg fant den ikke. Jeg fant ask og alm, men ingen andre rødlistearter.